

Mandat for partssammensatt utvalg for modernisering av pensjonstrygden for fiskere

1. Bakgrunn

Ved lov 5. juni 2009 nr. 32 ble det vedtatt nye regler om alderspensjon i folketrygden. Det ble blant annet innført regler om alleårsopptjening, levealdersjustering og fleksibelt uttak av alderspensjonen. Det ble også innført nye regler om regulering av pensjonene. Levealdersjustering, fleksibelt uttak og nye reguleringsprinsipper ble innført fra 1. januar 2011, mens nye opptjeningsregler fases gradvis inn for personer født i 1954 og senere.

I forbindelse med endringene i folketrygden ble det varslet at *pensjonstrygden for fiskere* og *pensjonsordningen for arbeidstakere til sjøs* skulle gjennomgå med sikte på en tilpasning til pensjonsreformen. En modernisert *pensjonsordning for arbeidstakere til sjøs* ble innført 1. januar 2020, jf. Prop. 118 L (2018–2019).

Pensjonstrygden for fiskere ble foreslått lukket og avvirket i Prop. 133 L (2024–2025), på bakgrunn av et høringsnotat høsten 2021 og en partssammensatt arbeidsgruppe nedsatt i 2022. I behandlingen av proposisjonen i Stortinget 2. desember 2025 var det ikke flertall for en lukking og avvikling, og Stortinget fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et bredt partssammensatt utvalg, for å vurdere om fiskerpensjonen bør moderniseres i retning av Pensjonsordningen for arbeidstakere til sjøs, til en innskuddsbasert ordning, løpende finansiert av fiskerne og næringen, med en videreført statsgaranti. Ordningen må kunne ivareta både ansatte og selvstendige medlemmer og tilpasses vedtatt pensjonsreform. Ved utformingen av ordningen kan utvalget komme med forslag som hensyntar fiskeres status som selvstendig næringsdrivende og fiskeryrkets særegenheter, og andre hensyn som utvalget mener bør tas i utformingen av en innskuddspensjon for fiskere. Utvalget må ha god fremdrift i arbeidet slik at et omforent forslag til modernisering av pensjonstrygden for fiskere legges frem for Stortinget våren 2027.»

2. Kartlegging

Utvalget skal kartlegge og beskrive pensjonsrettighetene til fiskere som er omfattet av lov om pensjonstrygd for fiskere.

Utvalget skal kartlegge omfanget av mottak av fiskerpensjon og utgiftene til fiskerpensjonsordningen. Kartleggingen skal både vise utviklingen fram til i dag og forventet utvikling framover. Kartleggingen skal omfatte antall mottakere, mottakernes alder, ytelsesnivå og andre forhold som utvalget anser relevante for å vurdere de problemstillingene som omtales nedenfor.

Utvalget bes kartlegge og beskrive fiskernes inntektssituasjon, fiskeryrkets særegenheter i trygde- og skattemessig sammenheng, og andre særegenheter som utvalget mener er relevante i utformingen av en supplerende pensjonsløsning for fiskere.

Utvalget bes beskrive finansieringen og administrasjonen av fiskerpensjonen.

Utvalget skal også beskrive pensjonstrygden for fiskeres forhold til bestemmelser om internasjonal trygdekoordinering.

Utvalget bes om å vurdere om det er andre relevante forhold som bør kartlegges.

3. Vurderinger

Utvalget skal utrede en kostnadsnøytral modernisering av pensjonstrygden for fiskere etter mønster av *pensjonsordningen for arbeidstakere til sjøs (PAS)*. En modernisert ordning må kunne ivareta både ansatte og selvstendige medlemmer, og være tilpasset pensjonsreformen.

Utvalget skal legge til grunn at en modernisert ordning skal være løpende finansiert av fiskerne og næringen, med en videreført statsgaranti. I utformingen av ordningen kan utvalget komme med forslag som hensyntar fiskeres status som selvstendig næringsdrivende og fiskeryrkets særegenheter, og andre hensyn som utvalget mener bør tas i utformingen av en slik modernisert pensjonstrygd for fiskere.

Utvalget skal vurdere en kostnadsnøytral modernisert fiskerpensjon etter mønster av PAS opp mot en kostnadsnøytral videreføring av dagens fiskerpensjon med eller uten justeringer.

Dersom utvalget, etter utredning av alternativene nevnt over, ikke vurderer noen av disse som formålstjenlig, kan utvalget be om utvidet frist for å utrede og vurdere andre alternativer. Ved en eventuell fase to av utvalgets arbeid vil mandatet bli justert med føringer for de videre utredningene.

Ved forslag om endringer i fiskerpensjonen, må utvalget vurdere behovet for overgangsordninger som ivaretar forutsigbarhet for dagens medlemmer.

Utvalget skal utrede de økonomiske og administrative konsekvensene av de ulike alternativene. Alternativene for pensjonsordning og eventuelle overgangsordninger skal være økonomisk bærekraftig på kort og lang sikt, og være finansiert av fiskerne og næringen.

Utvalget skal på bakgrunn av disse vurderingene komme med et forslag til en pensjonsordning for fiskere, inkludert eventuelle overgangsordninger og utkast til lovendringer.

Utvalget skal følge de generelle kravene til utredninger som følger av utredningsinstruksen, med de føringer som følger av det videre mandatet.

Utvalgets forslag skal ikke komme i konflikt med forpliktelsene som følger av internasjonale avtaler.

4. Frist

Utvalget skal levere sin rapport til Arbeids- og inkluderingsdepartementet innen 22. desember 2026.